

Sillen i Bohuslän

Återutgivning av text från 1878

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Sillen i Bohuslän
– Återutgivning av
text från 1878

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-327-2

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa om en av de märkligaste fiskena i svenska vatten.

Det handlar om det extremt goda sillfisket som periodvis rådde vid Bohusläns kuster.

Extremt stora mängder fisk kunde fångas på bara några dagar – så stora mängder att en stor del av fångsten inte kunde fraktas till större städer. Lasten såldes i stället till lantbrukare för att spridas på åkrarna.

Du får läsa om de allra första resultaten från den nya forskningen om de biologiska orsakerna till att sillen i så stora mängder då och då dök upp vid kusten.

Två spännande illustrationer visar hur fisket gick till i Bovallsstrand och Fjällbacka.

De här texterna publicerades ursprungligen i januari år 1878 i tidskriften ”Ny Illustrerad Tidning” med rubriken ”Sillen i Bohuslän”. Texterna publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Sillen i Bohuslän

Den här texten publicerades ursprungligen den 19 januari år 1878 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Sillen i Bohuslän". Texten publicerades anonymt.

Redan i midten af sistlidne december månad började de bohuslänska tidningarna berätta att sill i stora massor visat sig i den norra bohuslänska skärgården och längre fram i månaden omtalades att »verkligt stor sill» i båtlaster anländt både till Göteborg och Uddevalla. Berättelser och rapporter gånfvo dessutom vid handen att »stor sill» eller, med andra ord, sådan, som, behörigen nedsaltad, kunde jämföras och täfla på världsmarknaden med den välkända norska varan, börjat i oerhörda massor ingå i skärgården mellan Fjällbacka och Strömstad. Af en i tidningarna i början af denna månad offentliggjord till Konungens Bfhde stäld rapport från tillsyningsmannen öfver det bohuslänska hafsfisket fick man äfven sedermera inhämta dels att tillgången på mindre sill i vissa vikar var så stor och afsättningen så ringa, att en del blifvit beredd till kreatursföda och en del måst afsättas åt jordbrukare för att läggas i komposthögar, dels också att på utkanten af öarna stod »oblandad stor sill», hvaraf

en del redan lekt och en del var försedd med mogen rom och mjölke. Då derjämte samma auktoritet meddelade att här förelåge något, som under hans tjenstetid förut icke förekommit, att nämligen en större »pelagisk sillstam» visat sig och afsatt rom under november och ända in i december månad, gjorde sig en hvar den frågan: återkommer nu det mycket omtalade för att icke säga mångbesjungna bohuslänska sillfisket? N. I. T., som älskar sillen icke allenast för dess egen skull, utan äfven för den löftesrika framtid, hennes godhet att nu komma till Bohuslän och lägga afvel synes innebära, har därför, trogen sin vana, begagnat ett erbjudet tillfälle att meddela sina läsare den bild af vinterlifvet i Bohuslän, som dagens plansch visar, och vill äfven anföra en och annan ur skrifterna hämtad uppgift, som torde kunna tjena till belysning af frågan, huruvida den älskvärda varelse, som nu kommit på besök till Bohuslän, kan antagas derstädes blifva en ordentlig stamgäst under någon längre tid eller blott ärnar aflägga en fransysk visit. Som fiskarna äro stumma, måste vi låta oss nöja med att anföra något af de tecken och märken, som förfarna tydare anse vara goda eller dåliga förebud i förenämnda hänseende.

Historien lär oss att sillen i synnerhet vid de norska och bohuslänska kusterna under vissa tidsperioder gått till i stora massor, fortplantat sig samt utgjort föremål för indräktigt fiske å vissa kuststräckor, men att sedermera artens hufvudmassa helt plötsligt uteblifvit från dessa platser, hvarefter fisket dersammastädes under en följd af år måst inskränkas till tillgodogörandet af de i långt obetydligare massor uppträdande mindre sillslag, hvilka under olika namn å skilda kuststräckor varit kända såsom ständigt beboende vissa inre hafsfjordar och det närmast kusten belägna hafsområdet. Förhållandet mellan dessa senare sillstammar, hvilka i Norge benämnas sommar-

sill och fetsill, i Bohuslän loddssill och grässill m. m., och den större sill, som från hafvet regelbundet plägar i stora massor ingå till kusten för att leka och hvilken i Norge benämnes vårsill och storsill, men i Bohuslän efter 1808 endast i ringa partier återkommit, har länge varit dunkelt och omtvistadt. Den omständigheten att vissa slag af kustsill, såsom den bohuslänska loddssillen, icke lekte alls, eller också, såsom man iakttagit om den bohuslänska grässillen och trodde om den norska sommarsillen, lekte på annan tid (nämligen den förra april—maj och den senare sept.—nov.) än den till Norges kust ingående vårsillen (hvars lektid inträffar jan.—febr.) och den hafssill, som fordom utgjorde föremål för det stora bohuslänska fisket och hvilken lekte företrädesvis under höstmånaderna; äfvensom de olikheter till storlek och fetma m. m., hvilka man fann mellan den egentliga hafssillen och fjordarnas (kustrakternas) sillslag; allt sammanlagdt alstrade hos mången den åsigten, att dessa sistnämnda tillhörde särskilda racer af sill, hvilkas förekomst och förökande icke stod i något egentligt sammanhang med tillgångarna på verklig hafssill, och att följaktligen lagstiftningsåtgärderna för det ena sillslagets skyddande borde ställas helt och hållet oberoende af de mått och steg, som möjligen kunde anses erforderliga för ett annat sillslag. Slutsatserna af detsistnämnda påståendet, hvilket alla tider företrädesvis förfäktats af fiskare och köpmän, som i första rummet visat sig önska tillgodogöra den tillfälliga vinsten nf fisket, blef naturligen att — då man desslikes kunde framvisa de oändligt stora massor af sill, som årligen från hafvet ingå mot kusterna och huru litet af denna tillgång meniskan, ehuru talrik nog, kan uppfånga — ingen lagstiftning alls, åtminstone för fångsten af egentlig hafssill, vore behöflig.

Dessa sillmassors plötsliga uteblifvande väckte dock tidigt nog eftertanken åt detta ämne och man har, sedan lång tid tillbaka, sökt utforska de möjliga orsakerna till detta sillens uteblifvande, hvarvid naturligen de i detta hänseende uttalade åsichter bära spår af de olika tidehvarfvens föreställningssätt och forskningsmetod. Så t. ex. för-
mäler sagan, att det sillfiske, som under konung Håkan Håkanssons och hans närmaste efterträdars regering försiggick i Bohuslän (Viken), upphörde i följd af trolldom, hvilken så tillgick, att man ned-sänkte en kopparhäst i hafvet; senare antogs att Guds vrede öfver de synder, som begingos under fisketiden, varit orsaken till fiskets upphörande, och Arent Berentsen berättar om ett tidigare Bohusläns fiske att det varade till 1567, »da en underlig sild skall være fangen, derefter i følgende Aaringer fiskeriet er aftaget, som ved Mennesken-ses Missbrug ug Utaknemmighed kan være fororsaget». Biskop Absalon Pederson anför att sillen efter 1567 icke gick in till Bergen därför att ståthållaren C. Walkendorf tagit silltionden från prester-na. Ehuruväl dylika naiva föreställningssätt länge nog synas hafva blifvit försporda¹, har dock forna tiders öfvertro fått lemna rum för en sundare uppfattning, och det blef vår ryktbare naturforskares, Sven Nilssons, lott att med några friska flägtar af verklig vetenskap-lig forskningsmetod först åtminstone lätta på dimmorna, hvilka från förflutna sekler omhöljt sillens lif och naturhistoria. Förordnad af regeringen att efterforska orsakerna till det bohuslänska sillfiskets upphörande 1808, framvisar Nilsson, att hafssillen egentligen ingår till kusterna för att afsätta sin rom å tångbevuxen eller ren hafsbotten; att sillen i sjelfva verket är en skygg fisk, som, i likhet med andra

1 *Se Boeck: Om Silden eg Sildefiskerierna. Cha. 1871 p. 83—84.*

fiskarter, åtminstone icke tål det oerhörda buller och støj, som från de i hvarje hamn samlade fartyg och de i hvarje vik anlagda salterier under den sista bohüsländska sillfiskeperioden utbreddes öfver fiskeplatserna. Då Nilsson dessutom fann att det trangrums, som under fisketidens utsläpdes i hafsvattnet från trankokerierna och om hvars mängd man kan göra sig en föreställning, när man besinnar att i slutet af 1780-talet tillverkades i Bohuslän omkring 120,000 fat tran, för hvilkas beredning antages hafva åtgått omkring 2,400,000 tunnor sill, ännu långt efter sillfiskets upphörande qvarlåg å hafsbotten och der mångenstädes förqväfde all vegetation, ansåg han sig kunna antaga, att sillens försvinnande varit föranledd af vattnets förorenande och lekbottens förstöring genom trangrums, äfvensom af det buller och oväsen, som herskade å och i närheten af fiskeplatserna under fisketiden. Nilsson framvisade äfven att den s. k. loddsill, som efter det stora sillfiskets slut fortfarande årligen fångades i Bohuslän, vissa år i ganska betydande massor, endast var en ofullvuxen sill, som ännu ej nått fortplantningsstorlek, och att denna sill, enär icke gerna olika racer af samma fiskart kunna antagas förekomma i samma hafsregion och med samma tillgång på näring m. m., måste antagas vara ett yngre åldersstadium af den stora hafssillen, hvilken yngre sill derföre borde skonas. Senare forskare, såsom Sundevall, Lovén och v. Wright, hvilka under 1830 och 40-talet haft i uppdrag att undersöka de bohüsländska fiskerierna, hafva hufvudsakligast biträdt de af Nilsson uttalade åsigterna och förordat skyddsåtgärder både till den bohüsländska loddsillens och till den der vårlekande sillens — grässillens — fredande, hvilka åsigter legat till grund för en i sådant syftemål i den år 1852 utfärdade fiskeristadgan intagen bestämmelse.

Annorlunda har imellertid just i senare tider en norsk forskare,

den numera aflidne stipendenten A. Boeck, uppfattat dessa frågor.

Af de historiska data, denne varit i tillfälle att ur arkiver och andra forskningskällor hämta, angående den tid och de lokaler, på hvilka sillfisket under olika perioder börjat såväl vid den bohuslänska som norska kusten, äfvensom angående sjelfva sillens tidigare eller senare inträffande i början, midten eller slutet af en sillfiskeperiod, tror sig Boeck kunna spåra en viss lag för hafssillens uppträdande och vandringar, och denna lag skulle bestå deruti att, när en sillfiskeperiod börjar, inträffar fisken med hvarje år allt tidigare, sedermera, när fiskets höjdpunkt blifvit uppnådd, allt senare, till dess fisket slutligen upphör. Under sillfiskeperiodens fortvaro förändras också fiskeplatserna på sådant sätt att de, som förut voro de mest gifvande, småningom öfvergifvas och fisken drager sig åt andra trakter af kustområdet. Så anför Boeck, att när sillfiskeperioden (1750—1808) började i Bohuslän, inträffade sillen först i södra skärgården vid Styrösö och Riföfjorden, drog sig sedermera alltmer och mer norrut så att fisket först 1773 började vid Strömstad, 1778 vid Hvalöarna o. s. v. Vidare kom sillen 1750 in i oktober, sedermera allt tidigare och tidigare, 1762 redan den 16 augusti; derefter började det bohuslänska fisket senare på året, under 1770-talet i oktober, 1780-talet i nov. och i början af detta århundrade först efter jul, — sista året, 1808, gick sillen till i rik mängd i norra skärgården i början af febr. Boeck tror sig derjämte kunna antaga, hufvudsakligen på grund af fiskares uttalanden till prof. Nilsson 1833, dels att den sill, som före 1808 fångades i Bohuslän, varit af annat slag än den då och sedermera på norska kusten fångade vårsillen, dels att den stora sill, som äfven efter 1808 (ehuru i mindre mängd) skäligen ofta fångats i Bohuslän, ej heller var af samma race, som utgjorde föremål för det senaste *stora* sillfisket

dersammastädes. För dessa sina åsikter anför imellertid icke Boeck några sådana skäl, som kunna tillmätas vetenskaplig bevisningskraft, och det dröjde ej heller länge förr än en annan norsk forskare, prof. Ossian Sars, lade i dagen resultaten af de af honom verkställda undersökningar beträffande det norska sillfisket, genom hvilka en stor del af de af Boeck uttalade åsikter modifieras eller vederläggas. Redan i sin berättelse till norska Inre-departementet för 1872 visar Sars, att den norska sommarsillen, som ditintills ansetts vara en särskild höstlekande sillras, icke är annat än ofullvuxen och ännu icke fortplantningsduglig ung sill af fullkomligt samma race, som den egentliga norska hafssillen eller vårsillen. Sars framhåller också att den s. k. »blandsild», hvars uppträdande af Boeck ansetts vara ett förebud till en sillfiskeperiods slut, antagligen icke är annat än sommarsill i öfvergångsstadium till egentlig vårsill, hvilken ett följande år antager alla denna senares kännemärken. Sars framhåller också, att man af de af Boeck meddelade historiska data, hvilkas fullständighet och pålitlighet blifvit mindre i samma mon, man går längre tillbaka i tiden, blott kan draga några slutsatser för så vidt de sammanstämma med nöjaktiga och fullständiga rön om sillens naturhistoria, samt uttalar den öfvertygelsen, att det icke ens är afgjort om det i verkligheten existerar några sådana periodiska sillvandringar, som Boeck antagit. I de följande årsberättelserna utvecklar Sars ytterligare detta ämne och framhåller att man långt ifrån får tro att sillen är borta från en kuststräcka, därför att sillfiske derstädes icke existerar; ty sillen kan i massor stå utanför kusten och der leka, fastän den icke går in på sjelfva fiskeplatserna. I fråga om såväl sillynglets som sillens vandringar framhåller Sars, att man företrädesvis måste antaga dessa vara beroende af tillgången på näring i olika hafstrakter och fjordar. Då

man imellertid vet att sillen företrädesvis närer sig af mikroskopiska skaldjur, hvilkas uppträdande å skilda hafstrakter och kustområden i betydlig mon är beroende af hafvets vexlande vind, ström och temperaturförhållanden, antyder ifrågavarande utmärkte forskare att man genom att anställa noggranna undersökningar beträffande dessa naturförhållanden under sillfisketiderna flera år å rad, otvifvelaktigt torde finna en nöjaktig förklaring öfver orsakerna till sillens uppträdande och försvinnande å skilda kuststräckor.

Redan innan Sats framkom med dessa påståenden hade imellertid flera svenska naturforskare, hvilka haft att yttra sig i frågan rörande sillfisket, framhållit dels möjligheten af sillens lek utanför vestkusten, dels bristfälligheten i den kunskap man äger om orsakerna till hafssillens vandringar och temporära uppträdande å olika lokaler m. m., som dermed äger sammanhang, och på grund deraf förordat undersökningars verkställande, hvilka också redan 1872 blifvit anbefalda och anförtrodda åt docenten A. W. Ljungman. Med skäl torde man kunna hoppas att, när dennes berättelse om nu inträffade sillfiske blifvit offentliggjord, derur må kunna härledas långt bättre besked om utsigterna för ett större sillfiskes återupplifvande i Bohuslän, än som kan hämtas från de mer eller mindre tvifvelaktiga och hvarandra motsägande underrättelser derom, som nära nog dagligen publiceras i tidningarna.

Skulle imellertid sillen behaga hädanefter hvarje år göra ständiga besök vid vår vestkust, hvarom svårligen ännu någon torde vara i tillfälle att tillförlitligt dömma, synnerligast som flera gånger förut och <senast 1843 ansenliga fisken af både stor och ofullvuxen sill timat i Bohuslän, så helsa vi henne hjertligen välkommen!

FRÅN BOHUSLÄNS-KUSTEN: Vid Bovallstrand den 2 januari 1878. Första sillexpeditionen från Göteborg. Efter skizz, insänd från G. v. Yhlen, tecknad af J. Hägg.

Sillen i Bohusskären

Den här texten publicerades ursprungligen den 26 januari år 1878 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Sillen i Bohusskären". Texten publicerades anonymt.

Sillen i Bohusskären är ännu dagens »lejon». I söndags lågo 22 ångare för sill-lastning ensamt vid Florö och inom ett enda tullkammardistrikt inom länet, Kungshamns, ha på en månad fångats 25,000 tunnor sill.

Från en tillfällig korrespondent ha vi haft nöjet mottaga den skizz, efter hvilken planschen i dagens nummer meddelas. Insändaren skriver:

»Då jag i lördags (d. 12 jan.) gjorde en tur till sillfisket vid Fjellbacka, utkastade jag närslutne lilla skizz, som jag tar mig friheten öfversända. Sillen stod så riklig vid detta ställe, att en stor del trängde sig öfver vaden, så tätt att man mellan vaden och stranden kunde taga upp den med händerna, då sillarna icke hastigt nog kunde komma undan för hvarandra.»

I förra numret uttalade vi oss i frågan om sillen och sillfisket i allmänhet. Vi vilja i dag endast tillägga, att så länge sill-quantiteten och

sill-qualiteten är sådan som nu, både rik och fattig ha att glädja sig åt ett godt och helsosamt födoämne, åtkomligt för äfven den minst bemedlade, och därför i sin mon bidragande att sänka de högt upprifna prisen på andra födoämnen.

FRÅN BOHUSLÄNSKA SKÄREN: Sillfångst med vad vid Fjellbacka, 12 jan. 1878. Efter skizz af E. Hedlund tecknad på trä af J. Hägg.

Viktiga ord och personer

Berentsen, Arent.

[1610–1680] Dansk-norsk geograf, författare och jurist. Var född i Norge men tjänstgjorde framför allt i Varberg och senare i Köpenhamn. Är i dag mest känd för sina skildringar av 1600-talets Danmark och Norge, bland annat ”Danmarckis och Norgis fructbar Herlighed” (1656).

Boeck, Jonas Axel.

[1833–1873] Norsk zoolog. Var den förste biologen som forskade om sill. Ägnade större delen av sin karriär till utredningar om sillfisket i Norge.

Fat.

Måttenhet. När den här texten skrevs motsvarade ett fat våta varor 157 liter.

Fransysk visit.

Äldre uttryck som betyder ”kort besök”.

Håkan Håkansson.

[1204–1263] Kung av Norge från 1217 tills sin död år 1263. Blev kung redan som tonåring och styrde Norge under en storhets-

tid då riket omfattade både Island och Grönland. Är i dag mest känd för att ha beordrat mordet på den kände islänningen Snorre Sturlasson. Hans namn skrivs i dag oftast Håkon Håkonsson och han kallas ibland även för Håkon den gamle.

Ljungman, Axel Vilhelm.

[1841–1901] Svensk zoolog och politiker. Var verksam vid Uppsala universitet och forskade samtidigt om det viktiga sillfisket i Bohuslän. Var under flera decennier ledamot av riksdagen.

Lovén, Sven.

[1809–1895] Svensk zoolog. Var framför allt verksam vid Lunds universitet. Var en av sin tids främsta experter på sjöborrar. Är i dag kanske mest känd för att ha grundat Kristinebergs marina forskningsstation år 1877. Utsågs år 1840 till ledamot av Vetenskapsakademien.

Nilsson, Sven.

[1787–1883] Svensk ornitolog och arkeolog. Professor i naturhistoria i Lund. Hans mest berömda verk är "Skandinaviska Nordens ur-invånare" (1843) som är ett av arkeologins viktigaste verk om stenåldern.

Pedersen, Absalon.

[1528–1575] Norsk teolog och författare. Tjänstgjorde under större delen av sin karriär som lektor i Bergen. Är i dag mest känd för sina historiska skildringar "Om Norgis Rige" (1567) och sin dagbok.

Pelagisk.

Ord som används om alla typer av djur som lever fritt i öppet hav eller sjöar. Begreppet används framför allt för att skilja kringflytande eller kringsimmande varelser från djur som lever på botten eller i kustvattnen.

Sars, Georg Ossian.

[1837–1927] Norsk marinbiolog. Tjänstgjorde framför allt vid universitetet i Oslo. Gjorde flera mycket framgångsrika forskningsresor och upptäckte ett stort antal nya kräftdjur. Ägnade större delen av sin karriär till forskning om torsk- och sillfiske. Var en av de första nordiska forskarna som anslöt sig till Darwins evolutionsteorier.

Sundevall, Carl J.

[1801–1875] Svensk läkare och zoolog. Tjänstgjorde bland annat vid universitetet i Lund och som intendent vid Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm. Sundevall var en av sin tids främsta experter på fåglars anatomi. Är i dag mest känd för verket "Svenska foglarne" (1856–1871).

Tunna.

Måttenhet. En tunna motsvarade 125,6 liter för våta varor.

Walkendorf, Christoffer.

[1525–1601] Dansk adelsman och riksråd. Var en av det danska rikets mest inflytelserika män och tjänstgjorde bland annat som rikshovmästare och ståthållare i Livland.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)